

การใช้รูบริกส์ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

Using Rubrics for Learning Assessment

สำราญ กำจัดภัย¹Sumran Gumjudpai¹

บทคัดย่อ

รูบริกส์ คือชุดของเกณฑ์ที่ออกแบบอย่างสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ สำหรับใช้เป็นแนวทางในการให้คะแนนคุณภาพ การปฏิบัติงานของผู้เรียน ทั้งในส่วนที่เป็นผลการปฏิบัติ และ/หรือผลผลิตที่เกิดขึ้น รวมถึงพฤติกรรมการทำงาน โดยมีการแยกแยะ และอธิบายคุณภาพของเกณฑ์การประเมินไว้อย่างชัดเจนในแต่ละระดับความสำเร็จ จากระดับที่ต้องปรับปรุงจนถึงระดับเยี่ยม สำหรับให้ผู้เรียนใช้ในการวางแผน สะท้อน และประเมินตนเอง และให้ผู้สอนใช้ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในระหว่างการปฏิบัติงาน เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนางานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงใช้เมื่อการปฏิบัติงานนั้น เสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้วเพื่อตัดสินคุณภาพของงาน

รูบริกส์จัดประเภทได้เป็น รูบริกส์แบบองค์รวม (Holistic rubrics) และรูบริกส์แบบแยกส่วน (Analytic rubrics) หรือรูบริกส์แบบทั่วไป (General rubrics) และรูบริกส์แบบเฉพาะงาน (Task specific rubrics) รูบริกส์แบบองค์รวม จะพิจารณาการปฏิบัติงานของผู้เรียนโดยภาพรวมและให้คะแนนการประเมินเพียงคะแนนเดียว ในขณะที่รูบริกส์แบบแยกส่วน จะพิจารณาการปฏิบัติงานของผู้เรียนแยกแยะตามแต่ละเกณฑ์การประเมิน รูบริกส์แบบทั่วไป สร้างขึ้นโดยใช้เกณฑ์ที่จะประเมินกว้าง ๆ เพื่อให้สามารถใช้ประเมิน การปฏิบัติงานของผู้เรียนได้หลายงาน โดยที่งานเหล่านั้นจะต้องมีลักษณะคล้ายกัน ในขณะที่ รูบริกส์แบบเฉพาะงานสร้างขึ้น เพื่อประเมินเฉพาะงานใดงานหนึ่งเท่านั้น เกณฑ์การประเมินและคำอธิบายระดับคุณภาพของแต่ละเกณฑ์ จะสะท้อนถึงลักษณะเฉพาะของงานหรือการปฏิบัติงานนั้น ๆ

คำสำคัญ : รูบริกส์ การวัดผล การประเมินผล การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

¹รองศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, Assoc. Prof. Doctor, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: สำราญ กำจัดภัย, sumran@snru.ac.th

รับเมื่อ 10 มกราคม 2565 แก้ไข 29 เมษายน 2565 ตอรับเมื่อ 30 เมษายน 2565

ABSTRACT

A rubric is a set of criteria designed in accordance with learning goals to use as a guideline for scoring the quality of a student's performance both in terms of performance and/or product including work behavior. The quality of the assessment criteria is clearly distinguished and described for each success level from the level of should be improved until the excellent level. Students can use rubrics to plan, reflect, and assess themselves. Teachers can use rubrics to assess students' learning during working to provide clear and concrete feedback that will lead to continuous improvement and to evaluate the completed works to judge the quality.

Types of rubrics, rubrics can be holistic or analytic, general or task specific. A holistic rubric provides a single score based on an overall impression of a student's performance on a task, while an analytic rubric is created for assessing a student's performance on a task that distinguished according to each assessment criteria. A general rubric contains criteria that are general across tasks and can be used for similar tasks or performances, while a task specific rubric is unique to a specific task and it contains criteria and descriptions that reflect specific features of the elicited performance.

Keywords : Rubrics, Measurement, Evaluation, Learning assessment

บทนำ

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่มีกบปบอยในการใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยเฉพาะเครื่องมือวัดและประเมิน การปฏิบัติงานของผู้เรียน ทั้งในส่วนที่เป็นผลการปฏิบัติ (Performance) และผลผลิต (Product) พฤติกรรมการปฏิบัติงาน หรือคุณลักษณะอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเครื่องมือวัดประเภท แบบทดสอบชนิดอัตนัย ปัญหาที่ว่านี้ ก็คือ “การขาดความเป็น ปรนัย (Objectivity) ในการให้คะแนน” กล่าวคือ การตรวจหรือ ประเมินสิ่งเดียวกันและในสถานการณ์เดียวกัน แต่ให้คะแนน หรือตัดสินระดับคุณภาพได้ไม่ตรงกัน ปัญหาดังกล่าวนี้สามารถ แก้ได้ ถ้าผู้สอนใช้รูบริกส์ (Rubrics) ที่เหมาะสมในการให้คะแนน หรือประเมินสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น ในบทความนี้ผู้เขียนจึงได้หยิบยกเอา “การใช้รูบริกส์ในการวัด และประเมินผลการเรียนรู้” มากล่าวไว้โดยสังเขป เพื่อให้ผู้สอน หรือผู้สนใจได้รู้และเข้าใจอย่างกระจ่างชัด และสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู ของผู้เรียนต่อไป

ความหมายของรูบริกส์

ในสารานุกรม Wikipedia (2016, Online) ให้คำจำกัดความ ของรูบริกส์ ว่าหมายถึงแนวทางการให้คะแนนที่ใช้ในการประเมิน คุณภาพการตอบสนองของผู้เรียน ซึ่งโดยปกติ รูบริกส์จะ ประกอบด้วย เกณฑ์การประเมิน การอธิบายคุณภาพสำหรับ เกณฑ์การประเมินเหล่านั้นในแต่ละระดับความสำเร็จ และกลยุทธ์ ในการให้คะแนน (Scoring strategy) รูบริกส์มักจะนำเสนอ ในรูปแบบตาราง ผู้สอนจะใช้รูบริกส์เพื่อให้คะแนนงานของผู้เรียน ส่วนผู้เรียนใช้เพื่อวางแผนการทำงาน สะท้อน และประเมินตนเอง ในขณะเดียวกัน ยังใช้เพื่อการสื่อสารเกี่ยวกับงานระหว่างผู้สอน กับผู้เรียน ดังนั้น รูบริกส์จึงเป็นชุดของเกณฑ์ที่เชื่อมโยงและ สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ ซึ่งนิยมใช้ในการประเมิน หรือใช้เพื่อการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเกี่ยวกับงาน ที่ผู้เรียนได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ ทั้งในด้านการปฏิบัติงาน กระบวนการ และผลผลิต ซึ่งสอดคล้องกับ Kay Burke (2006, p. 126) ที่ระบุว่าในทางการศึกษา รูบริกส์ หมายถึง แนวทาง การให้คะแนน ซึ่งถูกออกแบบขึ้นสำหรับใช้ในการให้ข้อมูล ย้อนกลับแก่ผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้คิดทบทวนให้ชัดเจน มากขึ้นเกี่ยวกับลักษณะของงานที่มีคุณภาพ อันจะนำไปสู่ การพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดย Kay Burke (2009, p. 86) ได้เพิ่มเติมว่า แนวทางการให้คะแนนการประเมินคุณภาพ

ของการตอบสนองที่ผู้เรียนสร้างขึ้น โดยปกติมักจะเกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพราะงานที่ผู้เรียนปฏิบัตินั้นมักจะมีลักษณะ เป็นอัตโนมัติและสร้างสรรค์ จึงจำเป็นต้องมีเกณฑ์การประเมิน เพื่อแยกแยะระดับคุณภาพของงานจากระดับที่ไม่สามารถ ยอมรับได้ จนถึงยอมรับได้ สำหรับให้ผู้สอนใช้ในการประเมิน งานของผู้เรียน ภายหลังจากที่พวกเขาได้ทำงานนั้นเสร็จสิ้นสมบูรณ์

สรุปว่า รูบริกส์คือชุดของเกณฑ์ที่ออกแบบอย่างสอดคล้อง กับเป้าหมายการเรียนรู้ สำหรับใช้เป็นแนวทางในการให้คะแนน คุณภาพการปฏิบัติงานของผู้เรียน ทั้งในส่วนผลการปฏิบัติ และ/หรือผลผลิตที่เกิดขึ้น รวมถึงพฤติกรรมการทำงาน โดยมีการแยกแยะและอธิบายคุณภาพของเกณฑ์การประเมินไว้ อย่างชัดเจนในแต่ละระดับความสำเร็จ จากระดับที่ต้องปรับปรุง จนถึงระดับเยี่ยม สำหรับให้ผู้เรียนใช้ในการวางแผน สะท้อน และประเมินตนเอง และให้ผู้สอนใช้ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งในระหว่างการปฏิบัติงานเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับได้อย่างชัดเจน

และเป็นรูปธรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง และใช้เมื่อการปฏิบัติงานนั้นเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้วเพื่อตัดสิน คุณภาพของงาน

องค์ประกอบของรูบริกส์

รูบริกส์ มี 3 องค์ประกอบ คือ เกณฑ์หรือประเด็นที่จะประเมิน ระดับความสามารถหรือระดับคุณภาพ การบรรยายคุณภาพ ของแต่ละระดับ (โซลัน สวและ, ม.ป.ป., ออนไลน์) ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบมีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 เกณฑ์หรือประเด็นที่จะประเมิน ในที่นี้ หมายถึง สิ่งที่ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดขึ้น ซึ่งสามารถ สะท้อนถึงคุณภาพเกี่ยวกับภาระงานที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติ ทั้งใน ด้านกระบวนการปฏิบัติ ผลงานหรือชิ้นงานที่เกิดขึ้น รวมถึง พฤติกรรมการทำงาน และต้องสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ ในการทำภาระงานนั้น ๆ เช่น

เป้าหมายการเรียนรู้	ภาระงาน	เกณฑ์หรือประเด็นที่จะประเมิน
ตัวชี้วัด: เขียนเรียงความ	ให้ผู้เรียนเขียนเรียงความ เรื่องหมู่บ้านที่ฉันรัก	1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย
สาระการเรียนรู้: การเขียนเรียงความเชิงพรรณนา		2. องค์ประกอบในการเขียน
จุดประสงค์: ผู้เรียนสามารถเขียนเรียงความ เพื่อพรรณนาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวได้		3. เนื้อหาและรายละเอียด
		4. การใช้ภาษา
		5. หลักในการเขียน

ภาพประกอบ 1 ตัวอย่างการกำหนดเกณฑ์หรือประเด็นที่จะประเมิน

องค์ประกอบที่ 2 ระดับคุณภาพ ในที่นี้หมายถึง จำนวน ระดับคุณภาพของการปฏิบัติงานตามเกณฑ์หรือประเด็น ที่จะประเมิน อาจเขียนเรียงลำดับตั้งแต่ “ดีมาก” ไปจนถึง “ปรับปรุง” หรือเป็นระดับคะแนนต่าง ๆ เช่น 0 1 2 3, 1 2 3 4 ตามความเหมาะสมกับลักษณะงานและวัยของผู้เรียน เช่น ถ้าเป็นวัยอนุบาล ระดับคุณภาพอาจใช้ 2-3 ระดับก็พอ และในทางจิตวิทยาเพื่อไม่เป็นการบั่นทอนกำลังใจของผู้เรียน ผู้สอนควรเลือกใช้คำที่อ่านแล้วมีแรงจูงใจที่จะปรับปรุงหรือ พัฒนางาน เช่น ระดับต่ำสุด อาจต้องเริ่มที่ “1” แทนที่จะใช้ “0” หรือแทนที่จะใช้คำว่า “แย่มากที่สุด” ก็เปลี่ยนมาใช้ “สมควร ปรับปรุงอย่างยิ่ง” เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 3 การบรรยายคุณภาพของแต่ละระดับ ในที่นี้หมายถึง การเขียนบรรยายหรือพรรณนารายละเอียด เพิ่มเติมว่า ระดับคุณภาพหรือคะแนนที่ได้ลดหลั่นลงไปจาก “ดีมาก” ไปจนถึง “ปรับปรุง” หรือ จาก “4 ไป 3 ไป 2 และ

ไป 1” นั้น มีคุณภาพในแต่ละระดับเป็นอย่างไร เขียนบรรยาย ให้ชัดเจน ใช้ภาษากระทัดรัด เข้าใจง่าย และต้องแยกแยะ ให้เห็นความแตกต่างระหว่างระดับอย่างชัดเจน ซึ่งข้อความ การบรรยายคุณภาพของแต่ละระดับ จะเป็นประโยชน์อย่างมาก ต่อการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน เพราะผู้เรียนจะสามารถรู้ ได้อย่างชัดเจนว่า คุณภาพงานของตนเอง ณ ปัจจุบัน เป็นอย่างไร จะปรับปรุงหรือพัฒนาให้มีคุณภาพในระดับที่ดีขึ้น จะต้องเพิ่ม รายละเอียดอะไรบ้าง ในขณะที่เดียวกัน ก็ยังทำให้การตรวจให้ คะแนนการปฏิบัติงานได้คงที่ ตรงกัน ไม่ว่าจะตรวจหรือประเมิน โดยผู้สอน ผู้เกี่ยวข้อง หรือตัวผู้เรียนเอง อันเป็นพัฒนาคุณภาพ ด้านความปรนัยในการให้คะแนน และการแปลความหมาย ของคะแนน ของเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง

ตัวอย่างการบรรยายคุณภาพของแต่ละระดับในแต่ละประเด็นที่จะประเมิน “การเขียนเรียงความเรื่อง หมู่บ้านที่ฉันรัก” เป็น 4 ระดับ ได้แก่ ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง และมีการให้คะแนน โดยกำหนดจำนวนระดับคุณภาพในแต่ละประเด็นที่จะประเมิน เป็น 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ ซึ่งมีรายละเอียด ดังภาพประกอบ 2

ประเด็นที่จะประเมิน	ระดับคุณภาพ	การอธิบายแต่ละระดับคุณภาพ
1. การกำหนด จุดมุ่งหมาย	ดีมาก (4)	มีจุดมุ่งหมายหลัก และจุดมุ่งหมายรองในการเขียน
	ดี (3)	มีจุดมุ่งหมายหลัก แต่ไม่มีจุดมุ่งหมายรอง
	พอใช้ (2)	มีจุดมุ่งหมายแต่ไม่ใช่จุดมุ่งหมายหลัก
	ปรับปรุง (1)	ไม่มีจุดมุ่งหมายเลย
2. องค์ประกอบ ในการเขียน	ดีมาก (4)	องค์ประกอบการเขียนครบถ้วน มีคำนำ มีเนื้อหา มีการเขียนสรุปตอนท้ายเรื่อง และเขียนเชื่อมโยงกันดีมาก
	ดี (3)	องค์ประกอบการเขียนครบถ้วน มีคำนำ มีเนื้อหา มีการเขียนสรุปตอนท้ายเรื่อง แต่เขียนเชื่อมโยงกันไม่ได้
	พอใช้ (2)	ขาดการเขียนคำนำ หรือการเขียนสรุป ส่วนเนื้อหาเขียนได้ละเอียดชัดเจนดี
	ปรับปรุง (1)	องค์ประกอบการเขียนขาดมากกว่าหนึ่งองค์ประกอบ เนื้อหาสับสน อ่านไม่รู้เรื่อง
3. เนื้อหาและ รายละเอียด	ดีมาก (4)	ให้รายละเอียดทั้งเนื้อหาหลักและรอง มีการเสนอตัวอย่างประกอบตลอดทั้งเรื่อง
	ดี (3)	ให้รายละเอียดทั้งเนื้อหาหลักและรอง แต่มีการยกตัวอย่างประกอบน้อย
	พอใช้ (2)	มีแต่เนื้อหาหลัก ขาดเนื้อหารองที่เป็นส่วนประกอบ
	ปรับปรุง (1)	ขาดเนื้อหาหลักที่เป็นจุดเด่นของเรื่อง
4. การใช้ภาษา	ดีมาก (4)	ใช้ภาษาสละสลวย ง่ายๆ ชวนติดตามตลอดทั้งเรื่อง
	ดี (3)	การเขียนบางตอนสะดุด ใช้ภาษาถ้อยคำไม่เหมาะสม
	พอใช้ (2)	ใช้ภาษา ถ้อยคำ ล้วนธรรมดาไม่น่าสนใจ
	ปรับปรุง (1)	ใช้ภาษา ถ้อยคำไม่เหมาะสม เป็นส่วนใหญ่ไม่น่าอ่าน
5. หลักในการเขียน	ดีมาก (4)	เขียนถูกต้องทั้งหลักการใช้ภาษา ถ้อยคำ และไม่มีการสะกดผิด
	ดี (3)	มีข้อบกพร่องในการเขียนคำผิดบ้างเล็กน้อย การใช้ภาษาส่วนใหญ่ถูกต้อง
	พอใช้ (2)	มีการสะกดคำผิดพอสมควร การใช้ภาษา มีข้อบกพร่องแต่ความหมายพอใช้ได้
	ปรับปรุง (1)	มีการสะกดคำผิดพอสมควร การใช้ภาษามีข้อบกพร่อง จนทำให้ความหมายผิดไป

ภาพประกอบ 2 ตัวอย่างการเขียนอธิบายระดับคุณภาพในแต่ละเกณฑ์หรือประเด็นที่จะประเมิน

อย่างไรก็ตาม นอกจากองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนที่กล่าวไปแล้วนั้น ในการนำรูบริกส์ไปใช้ ถ้ากรณีที่เป็นรูบริกส์แบบแยกส่วน (Analytic rubrics) ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปในหัวข้อ “ประเภทของรูบริกส์” ผู้สอนร่วมกับผู้เรียนจะต้องกำหนดน้ำหนักคะแนนให้แต่ละประเด็นที่จะประเมิน เช่น ถ้าให้น้ำหนักรวมเท่ากับ 10 (นิยมให้เป็น 10) อาจกำหนดน้ำหนักแต่ละประเด็นตามอัตราส่วน ดังนี้ การกำหนดจุดมุ่งหมาย : องค์ประกอบในการเขียน : เนื้อหาและรายละเอียด : การใช้ภาษา : หลักในการเขียน เท่ากับ 1 : 2 :

3 : 2 : 2 จากนั้นสร้างเกณฑ์ตัดสินคุณภาพรวม (ดูตัวอย่างในหัวข้อประเภทของรูบริกส์)

เหตุผลของการใช้รูบริกส์

เนื่องจากรูบริกส์มีแนวทางการให้คะแนนที่ชัดเจนและเฉพาะเจาะจง สำหรับใช้ในการสร้างหรือปฏิบัติงานให้มีคุณภาพรูบริกส์ จึงเปรียบเหมือนป้ายบอกทิศทางสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงานได้อย่างยอดเยี่ยม ดังนั้น การที่ผู้เรียนได้ทราบรูบริกส์ล่วงหน้าก่อนลงมือปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย จะช่วยให้พวกเขาสามารถวางแผนการทำงานได้อย่างเหมาะสม

และมีเป้าหมายที่ชัดเจน รูบริกส์สามารถใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยเหตุที่รูบริกส์ได้ทำหน้าที่ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ (Kay Burke, 2009, pp. 86–88)

1. รูบริกส์ให้ความช่วยเหลือ (Scaffolding) ผู้เรียนในการปรับปรุงหรือพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2. ในการช่วยเหลือผู้เรียน Burke ใช้คำว่า “Scaffolding” ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนหนึ่งที่มีลักษณะ ดังนี้ (สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2558, ออนไลน์) 1) ผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือความคิดเห็น และประสบการณ์จากบุคคลอื่น 2) ผู้เรียนจะมองเห็นเป้าหมายความสำเร็จที่ตั้งไว้ และรับรู้ความสามารถของตนในขณะนั้น 3) ผู้เรียนจะได้รับการช่วยเหลือเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ และการช่วยเหลือนั้นจะยุติลงเมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง 4) งานที่มอบหมายควรเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน และ 5) มีการประเมินความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ ซึ่งในการช่วยเหลือผู้เรียนตามรูปแบบการสอนนี้ จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลสารสนเทศจากการประเมินตามสภาพจริง โดยใช้รูบริกส์ในระหว่างที่ผู้เรียนปฏิบัติงาน จากนั้นให้ข้อมูลย้อนกลับและช่วยเหลือให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานที่ยังทำไม่ได้ หรือยัง ต้องปรับปรุงให้สำเร็จด้วยตนเอง โดยการช่วยเหลือจะค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงและลดลง ในขณะที่ผู้เรียนค่อย ๆ เพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงานด้วยตนเอง

3. รูบริกส์ช่วยให้ผู้สอนสามารถให้คะแนนหรือจัดระดับผลการปฏิบัติ หรือผลผลิตที่เกิดขึ้นของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม คงเส้นคงวา และยุติธรรม ทั้งนี้เพราะรูบริกส์มีเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ และการอธิบายระดับคุณภาพของแต่ละเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

4. รูบริกส์แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้าก่อนเริ่มปฏิบัติงาน

5. รูบริกส์ช่วยให้ผู้เรียนสามารถประเมินผลการปฏิบัติ หรือผลผลิตที่เกิดขึ้นของตนเองได้อย่างมีเหตุผล สามารถปรับแก้การทำงาน และพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของตน

6. รูบริกส์ช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจง่ายขึ้นเกี่ยวกับวิธีการให้คะแนนหรือจัดระดับคุณภาพของผลการปฏิบัติ หรือผลผลิตที่เกิดขึ้นของบุตรหลาน และสามารถตั้งความคาดหวังเกี่ยวกับคุณภาพในการปฏิบัติงานนั้น ๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล

7. รูบริกส์ช่วยให้ผู้เรียนได้รู้เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินภาระงานที่จะทำล่วงหน้า ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายและวางแผนการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมา จะเห็นว่ารูบริกส์มีความเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับนำมาใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ทั้งในและนอกห้องเรียน ทั้งนี้เพราะผู้สอนสามารถใช้รูบริกส์เพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้เรียน และช่วยให้สามารถตั้งความคาดหวังกับการปฏิบัติงานของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนได้มองเห็นชัดว่า จะทำอย่างไรจึงจะปฏิบัติงานได้ตามความคาดหวัง อันจะส่งผลให้มีการพัฒนาหรือปรับปรุงทั้งคุณภาพของการปฏิบัติงานและการเรียนรู้ของผู้เรียนควบคู่กันไป นอกจากนี้ ยังช่วยให้ ผู้ปกครองสามารถเข้าใจวิธีการประเมินการปฏิบัติงานของบุตรหลานได้ง่ายขึ้น และสามารถตั้งความคาดหวังเกี่ยวกับคุณภาพในการปฏิบัติงานนั้น ๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล

ประเภทของรูบริกส์

ประเภทของรูบริกส์แบ่งได้ 2 ลักษณะ โดยที่ลักษณะแรกแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ รูบริกส์แบบองค์รวม (Holistic rubrics) กับรูบริกส์แบบแยกส่วน (Analytic rubrics) และลักษณะที่สองแบ่งเป็น 2 ประเภทเช่นกัน คือ รูบริกส์แบบทั่วไป (General rubrics) กับรูบริกส์แบบเฉพาะงาน (Task specific rubrics) (Schreyer Institute for Teaching Excellence, 2007, Online) ซึ่งแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังนี้

1. รูบริกส์แบบองค์รวม และรูบริกส์แบบแยกส่วน

1.1 รูบริกส์แบบองค์รวม (Holistic rubrics) ถูกสร้างขึ้นสำหรับให้คะแนนการปฏิบัติงาน หรือผลผลิตจากการปฏิบัติงานของผู้เรียนในภาพรวม โดยจะนำเอาทุกประเด็นที่จะประเมินมาเขียนอธิบายไปพร้อม ๆ กัน ในแต่ละระดับคุณภาพ ดังนั้นเมื่อนำไปใช้ ผู้ประเมินจะต้องพิจารณาการปฏิบัติงาน หรือผลผลิตจากการปฏิบัติงานของผู้เรียนในภาพรวม จากนั้นตัดสินคุณภาพออกมาเป็นคะแนนเดียว (A single score) ตามระดับคุณภาพที่กำหนด เช่น ให้คะแนนผลงานการประดิษฐ์ของเล่นจากวัสดุเหลือใช้ เป็น “3 (ดี)” จากระดับคุณภาพผลงานทั้งหมด 4 ระดับ คือ 4 (ดีมาก), 3 (ดี), 2 (พอใช้) และ 1 (ต้องปรับปรุง) ตามลำดับ

ตัวอย่าง รูปริกส์แบบองค์รวม ในการให้คะแนน “แบบบันทึกการเรียนรู้” ซึ่งผู้เขียนและผู้เรียนร่วมกันสร้างขึ้น สำหรับใช้ประเมินแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา “การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้” โดยมีประเด็นที่จะประเมิน ได้แก่ 1) การจัดทำรูปเล่มของบันทึกการเรียนรู้

2) การบันทึกความรู้ที่ได้รับ และ 3) การออกแบบและตกแต่งชิ้นงาน แบ่งเป็น 4 ระดับคุณภาพ คือ 4 (เยี่ยม) 3 (ดี) 2 (พอใช้) และ 1 (ปรับปรุง) ดังนั้น เมื่อนำเอาเกณฑ์การประเมินทั้งหมด มาเขียนอธิบายไปพร้อม ๆ กัน ในแต่ละระดับคุณภาพ จะได้รูปริกส์แบบองค์รวม ดังภาพประกอบ 3

ระดับคุณภาพ	คำอธิบายลักษณะของแบบบันทึกการเรียนรู้ในแต่ละระดับคุณภาพ
4 (เยี่ยม)	แบบบันทึกการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วนทั้ง 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนหน้า ส่วนเนื้อหา และส่วนท้าย จัดทำรูปเล่มได้สวยงามดึงดูดความสนใจ บันทึกความรู้ครบทุกสัปดาห์ที่มีการเรียนการสอน เนื้อหาที่บันทึกในแต่ละครั้งครอบคลุมประเด็นที่เรียน และมีความถูกต้อง ใช้สำนวนภาษาของตนเองในการเขียน รวมทั้งมีการตกแต่งชิ้นงานอย่างสวยงามและแปลกตา ทำให้ดึงดูดความสนใจ
3 (ดี)	แบบบันทึกการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วนทั้ง 3 ส่วน และจัดทำรูปเล่มได้สวยงาม บันทึกความรู้ครบทุกสัปดาห์ที่มีการเรียนการสอน เนื้อหาที่บันทึกในแต่ละครั้งส่วนใหญ่ครอบคลุมประเด็นที่เรียนและมีความถูกต้อง ใช้สำนวนภาษาของตนเองในการเขียน มีการตกแต่งชิ้นงานได้สวยงามแต่ขาดความแปลกใหม่ทำให้ไม่ค่อยดึงดูดความสนใจเท่าใดนัก
2 (พอใช้)	แบบบันทึกการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วนทั้ง 3 ส่วน แต่การจัดทำรูปเล่มไม่ค่อยน่าสนใจ บันทึกความรู้ครบทุกสัปดาห์ที่มีการเรียนการสอน เนื้อหาที่บันทึกในแต่ละครั้งส่วนใหญ่ครอบคลุมประเด็นที่เรียนและมีความถูกต้อง ใช้สำนวนภาษาของตนเองในการเขียนเป็นส่วนใหญ่ มีการตกแต่งชิ้นงานแต่ไม่ค่อยดึงดูดความสนใจ
1 (ปรับปรุง)	แบบบันทึกการเรียนรู้มีองค์ประกอบไม่ครบถ้วน หรือบันทึกความรู้ไม่ครบทุกสัปดาห์ที่มีการเรียนการสอน หรือบันทึกครบทุกสัปดาห์ แต่ส่วนใหญ่เขียนไม่ครอบคลุมประเด็นที่เรียนและมีลักษณะเป็นการคัดลอกจากเอกสารของนักวิชาการหรือผลงานคนอื่น

ภาพประกอบ 3 ตัวอย่างรูปริกส์แบบองค์รวม

ข้อดี ข้อเสีย และสถานการณ์ที่ใช้ ของรูปริกส์แบบองค์รวม (The Center for Advanced Research on Language Acquisition (CARLA), the University of Minnesota, 2015, Online) มีดังนี้

ข้อดี 1) มักถูกเขียนในลักษณะทั่วไป จึงสามารถนำไปใช้กับการประเมินงานต่าง ๆ ได้หลายงานที่มีลักษณะคล้ายกัน 2) ผู้ประเมินจะพิจารณาผลสัมฤทธิ์และให้คะแนนในภาพรวมทั้งหมดของการปฏิบัติงานเพียงคะแนนเดียว ดังนั้น จึงประหยัดเวลาในการประเมิน และ 3) ผู้ประเมินที่ได้รับการฝึกฝนจะสามารถประยุกต์ใช้ในการให้คะแนนได้อย่าง คงเส้นคงวา ส่งผลให้การวัดมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

ข้อเสีย 1) ไม่ได้ให้ข้อมูลย้อนกลับที่เฉพาะเจาะจงกับผู้เรียนเกี่ยวกับจุดแข็งและจุดอ่อน ทำให้ยากต่อการพัฒนาหรือปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นได้ และ 2) ขาดรายละเอียด

ที่เฉพาะเจาะจง ดังนั้นจึงไม่มีประโยชน์สำหรับการวัดและประเมินผลเพื่อการพัฒนาผู้เรียน หรือการวัดและประเมินระหว่างการจัดการเรียนการสอน (Formative assessment)

สถานการณ์ที่ใช้ รูปริกส์แบบองค์รวมเหมาะที่จะใช้ในกรณีต้องการภาพรวมความสำเร็จอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะกรณีเป็นการวัดและประเมินเพื่อสรุปรวบยอด (Summative assessment) ที่ไม่ได้มุ่งประเมินเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน

1.2 รูปริกส์แบบแยกส่วน (Analytic rubrics) ถูกสร้างขึ้นสำหรับให้คะแนนการปฏิบัติงาน หรือผลผลิตจากการปฏิบัติงานของผู้เรียน แยกแยะตามเกณฑ์หรือประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งโดยทั่วไปนิยมกำหนดจำนวนระดับคุณภาพเท่ากันทุกประเด็นที่จะประเมิน ในช่วง 3 ถึง 6 ระดับ น้อยไปก็ให้รายละเอียดไม่ชัดเจน มากไปก็ยากต่อการเขียนอธิบายแต่ละระดับคุณภาพ รวมถึงยากต่อการพิจารณาคุณภาพที่แตกต่างกันในแต่ละระดับ

โดยเฉพาะระดับที่อยู่ติดกัน จากนั้นกำหนดน้ำหนักคะแนนของแต่ละประเด็นที่จะประเมิน พร้อมทั้งเขียนอธิบายระดับคุณภาพของแต่ละประเด็นที่จะประเมิน นอกจากนั้นยังต้องกำหนดเกณฑ์ตัดสินรวมเพื่อเป็นการประเมินสรุป ดังนั้นเมื่อนำไปใช้ ผู้ประเมินจะต้องพิจารณาการปฏิบัติงานหรือผลผลิตของผู้เรียน แยกแยะตามประเด็นที่จะประเมิน แล้วตัดสินคุณภาพตามระดับคุณภาพที่กำหนดไว้ จากนั้นเอาคะแนนที่ได้ไปคูณกับ

น้ำหนัก แล้วหาคะแนนรวมทั้งหมด สำหรับนำไปเทียบกับเกณฑ์ตัดสินรวม

จากตัวอย่าง รูบริกส์แบบองค์รวมในการให้คะแนน “แบบบันทึกการเรียนรู้” ที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ผู้เขียนและผู้เรียนร่วมกันปรับเป็นรูบริกส์แบบแยกส่วน ดังภาพประกอบ 4

ประเด็นที่จะประเมิน	ระดับคุณภาพ	คำอธิบายลักษณะของแบบบันทึกการเรียนรู้ในแต่ละระดับคุณภาพ	น้ำหนักคะแนน
1. การจัดทำรูปเล่มของบันทึกการเรียนรู้	4 (เยี่ยม)	แบบบันทึกการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วนทั้ง 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนหน้า ส่วนเนื้อหา และส่วนท้าย และจัดทำรูปเล่มได้สวยงามดึงดูดความสนใจ	2
	3 (ดี)	แบบบันทึกการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วนทั้ง 3 ส่วน และจัดรูปเล่มได้สวยงาม	
	2 (พอใช้)	แบบบันทึกการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วนทั้ง 3 ส่วน แต่การจัดทำรูปเล่มไม่ค่อยน่าสนใจ	
	1 (ปรับปรุง)	แบบบันทึกการเรียนรู้มีองค์ประกอบไม่ครบถ้วน	
2. การบันทึกความรู้ที่ได้รับ	4 (เยี่ยม)	บันทึกความรู้ครบทุกสัปดาห์ที่มีการเรียนการสอน เนื้อหาที่บันทึกในแต่ละครั้งครอบคลุมประเด็นที่เรียนและมีความถูกต้อง ใช้สำนวนภาษาของตนเองในการเขียน	6
	3 (ดี)	บันทึกความรู้ครบทุกสัปดาห์ที่มีการเรียนการสอน เนื้อหาที่บันทึกในแต่ละครั้ง ส่วนใหญ่ครอบคลุมประเด็นที่เรียนและมีความถูกต้อง ใช้สำนวนภาษาของตนเองในการเขียน	
	2 (พอใช้)	บันทึกความรู้ครบทุกสัปดาห์ที่มีการเรียนการสอน เนื้อหาที่บันทึกในแต่ละครั้ง ส่วนใหญ่ครอบคลุมประเด็นที่เรียนและมีความถูกต้อง ใช้สำนวนภาษาของตนเองในการเขียน เป็นส่วนใหญ่	
	1 (ปรับปรุง)	บันทึกความรู้ไม่ครบทุกสัปดาห์ที่มีการเรียนการสอน หรือครบ แต่ส่วนใหญ่เขียนไม่ครอบคลุมประเด็นที่เรียน และส่วนใหญ่เป็นการคัดลอกจากเอกสารของนักวิชาการหรือผลงานคนอื่น	
3. การออกแบบและตกแต่งชิ้นงาน	4 (เยี่ยม)	มีการตกแต่งชิ้นงานอย่างสร้างสรรค์และสวยงาม ดึงดูดความสนใจ	2
	3 (ดี)	มีการตกแต่งชิ้นงานได้สวยงามแต่ขาดความแปลกใหม่ ทำให้ไม่ค่อยดึงดูดความสนใจเท่าใดนัก	
	2 (พอใช้)	มีการตกแต่งชิ้นงาน แต่ไม่ค่อยดึงดูดความสนใจ	
	1 (ปรับปรุง)	ไม่มีการตกแต่งชิ้นงาน	
เกณฑ์ตัดสินผลงานรวม			
32-40, 28-31, 24-27, และต่ำกว่า 24 คะแนน หมายถึง คุณภาพผลงานอยู่ในระดับ เยี่ยม, ดี, พอใช้ และปรับปรุง ตามลำดับ			

ภาพประกอบ 4 ตัวอย่างรูบริกส์แบบแยกส่วน

คะแนนรวมของผลงาน “แบบบันทึกการเรียนรู้”

เท่ากับ 40 คะแนน ซึ่งหาได้จาก $(4 \times 2) + (4 \times 6) + (4 \times 2)$ และ

วิธีการให้คะแนนผลงานของผู้เรียนดังในภาพประกอบ 5

ผลการตรวจให้คะแนนผลงานของ...นายสมชาย สบายดี...			
ประเด็นที่จะประเมิน	น้ำหนัก (ก)	คะแนน ที่ได้ (ข)	คะแนน ที่ได้จริง (ก) คูณ (ข)
1. การจัดทำรูปเล่ม ของบันทึกการเรียนรู้	2	4	8
2. การบันทึกความรู้ ที่ได้รับ	6	3	18
3. การออกแบบและ ตกแต่งชิ้นงาน	2	4	8
รวมคะแนนผลงาน			34
คุณภาพผลงาน			เยี่ยม

ภาพประกอบ 5 ตัวอย่างการให้คะแนนของรูบริกส์แบบแยกส่วน

รูบริกส์แบบแยกส่วน ในกรณี การปฏิบัติงานที่ให้น้ำหนักทุกประเด็นที่จะประเมินเท่ากัน ไม่ต้องระบุ น้ำหนักคะแนนลงในแบบประเมินการปฏิบัติงานนั้น ๆ

ข้อดี ข้อเสีย และสถานการณ์ที่ใช้ ของรูบริกส์แบบแยกส่วน (The Center for Advanced Research on Language Acquisition (CARLA), the University of Minnesota, 2015, Online) มีดังนี้

ข้อดี 1) ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนได้ดีกว่ารูบริกส์แบบองค์รวม ทั้งในส่วนที่เป็นจุดแข็งและจุดที่ควรปรับปรุง 2) สามารถถ่วงน้ำหนักให้แต่ละเกณฑ์การประเมินได้ตามความสำคัญ และ 3) ถ้าผู้สอนมีการใช้รูบริกส์แบบแยกส่วนชุดเดิมในการประเมินการปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีเวลาอย่างต่อเนื่องสักระยะหนึ่งปรับปรุงงาน จะช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของตนในแต่ละเกณฑ์หรือแต่ละประเด็นการประเมิน

ข้อเสีย 1) การประเมินแบบแยกส่วนที่ให้คะแนนตามประเด็นหรือรายการประเมิน ถึงแม้จะมีประโยชน์ต่อการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนได้ชัดเจน แต่ข้อเสียก็คือ เมื่อนำคะแนนของแต่ละส่วนมารวมกัน อาจไม่ใช่วิธีที่ดีในการประเมินภาพรวมทั้งหมดของการปฏิบัติงานของผู้เรียนอย่างแท้จริง เพราะภาพรวมทั้งหมดย่อมสำคัญมากกว่าผลรวมของส่วนย่อย ๆ และ 2) ใช้เวลานานทั้งในการสร้างและการใช้หรือการให้คะแนน เพราะต้องพิจารณาโดยละเอียดตามประเด็นที่จะประเมิน

สถานการณ์ที่ใช้ รูบริกส์แบบแยกส่วนเหมาะที่จะใช้ในกรณี 1) ต้องการชี้ให้เห็นจุดแข็งและจุดอ่อนของงานแยกตามเกณฑ์หรือประเด็นที่จะประเมิน 2) ต้องการรายละเอียดของการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน และ 3) ต้องการประเมินทักษะหรือการปฏิบัติงานที่มีความซับซ้อน ที่ต้องใช้หลายเกณฑ์หรือหลายประเด็นที่จะประเมิน ดังนั้น จะเห็นว่า รูบริกส์แบบแยกส่วนเหมาะที่จะใช้ในการประเมินเพื่อการพัฒนา (Formative assessment) ที่มุ่งให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนางาน

2. รูบริกส์แบบทั่วไป และรูบริกส์แบบเฉพาะงาน

2.1 รูบริกส์แบบทั่วไป (General rubrics) ถูกสร้างขึ้นโดยใช้เกณฑ์หรือประเด็นที่จะประเมินกว้าง ๆ เพื่อให้สามารถใช้ในการประเมินการปฏิบัติงาน หรือผลผลิตจากการปฏิบัติงานของผู้เรียนได้หลายงาน โดยที่งานเหล่านั้นต้องอยู่ในกลุ่มเดียวกันหรือมีลักษณะงานที่คล้ายกัน หรือเป็นกลุ่มงานในผลการเรียนรู้เดียวกัน เช่น รูบริกส์ประเมินผลงานการเขียนจดหมายของผู้เรียน ไม่ว่าจะเขียนจดหมายถึงครู เพื่อน พ่อแม่ หรือพระสงฆ์ รูบริกส์ประเมินการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สามารถใช้กับโจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์เรื่องใดก็ได้ หรือรูบริกส์ประเมินทักษะการปฏิบัติการทดลองทางวิทยาศาสตร์โดยทั่วไป ไม่ระบุเฉพาะเจาะจงว่าเป็นการทดลองเกี่ยวกับอะไร เป็นต้น รูบริกส์แบบทั่วไปสามารถสร้างได้ทั้งในลักษณะที่เป็นรูบริกส์แบบองค์รวม และรูบริกส์แบบแยกส่วน เช่นตัวอย่างในภาพประกอบ 3 จัดเป็นรูบริกส์แบบทั่วไปชนิดที่เป็นรูบริกส์แบบองค์รวม ส่วนตัวอย่างในภาพประกอบ 2 และภาพประกอบ 4 จัดเป็นรูบริกส์แบบทั่วไปชนิดที่เป็นรูบริกส์แบบแยกส่วน

ข้อดี ข้อเสีย และสถานการณ์ที่ใช้ ของรูบริกส์แบบทั่วไป (Susan M. Brookhart, 2013, Online) มีดังนี้

ข้อดี 1) รูบริกส์หนึ่ง ๆ สามารถนำไปใช้ประเมินได้หลายงานหรือหลายสิ่งที่มีขอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติ ทำให้ไม่จำเป็นต้องมาสร้างใหม่ให้กับทุก ๆ งาน และ 2) ในการเขียนอธิบายคุณภาพในแต่ละระดับของแต่ละประเด็นที่จะประเมิน รูบริกส์แบบทั่วไปไม่ได้เขียนในลักษณะเปิดเผยหรือเฉลยคำตอบของข้อคำถามต่าง ๆ แต่จะเป็นการเขียนอธิบายเหตุผลอย่างชัดเจนพร้อมรายละเอียดว่า ทำไมคุณภาพของงานจึงสมควรอยู่ในระดับคุณภาพนั้น ๆ ดังนั้น จึงทำให้ผู้เรียนรู้ว่า

คุณภาพงานในระดับหนึ่ง ๆ เป็นอย่างไร และระดับคุณภาพที่ดีกว่าขึ้นไปเป็นอย่างไร ผู้เรียนสามารถร่วมสร้างกับผู้สอนได้อีกทั้งก่อนกำหนดภาระงานให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติยังสามารถนำรูบริกส์ที่สร้างขึ้น มาชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจร่วมกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนปฏิบัติงานให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ ผู้เรียนยังสามารถใช้เพื่อประเมินการปฏิบัติงานของตนเอง ทั้งในระหว่างและหลังสิ้นสุดการทำงานได้ด้วย

ข้อเสีย 1) มีความคงเส้นคงวา หรือความเชื่อมั่น ในการประเมินต่ำกว่ารูบริกส์แบบเฉพาะงาน และ 2) สร้างยากกว่ารูบริกส์แบบเฉพาะงาน เพราะต้องการใช้ประเมินหลายงาน จึงจำเป็นต้องเลือกใช้เกณฑ์หรือประเด็นที่จะประเมินที่มีความสำคัญร่วมกันจริง ๆ ดังนั้นรูบริกส์แบบทั่วไปจึงจำเป็นต้องนำไปทดลองใช้ และทำการปรับปรุงให้ดี ก่อนนำไปใช้จริง

สถานการณ์ที่ใช้ รูบริกส์แบบทั่วไป เหมาะที่จะใช้ในกรณีที่ต้องการเน้นการประเมินความรู้ ทักษะหรือกระบวนการสำคัญและจำเป็น สำหรับใช้ในการปฏิบัติงานหลายงาน ที่อยู่ในกลุ่มงานเดียวกัน มีลักษณะคล้ายกัน หรือมีเป้าหมายการเรียนรู้เดียวกัน โดยมีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้

ทักษะหรือกระบวนการสำคัญและจำเป็นในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงเวลาหนึ่ง

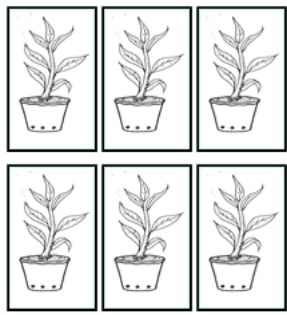
2.2 รูบริกส์แบบเฉพาะงาน (Task specific rubrics) ถูกสร้างขึ้นโดยมีเป้าหมายเพื่อประเมินเฉพาะงานใดงานหนึ่ง ที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติ เกณฑ์หรือประเด็นที่จะประเมิน จะสามารถกำหนดได้อย่างชัดเจนและตรงกับงานที่ปฏิบัติการอธิบายแต่ละระดับคุณภาพของแต่ละประเด็นที่จะประเมิน ก็สามารถเขียนให้มีลักษณะเฉพาะงานนั้น ๆ ได้เลย เช่น อาจเขียนบรรยายให้เห็นข้อมูลสารสนเทศทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง สำหรับนำมาใช้ในการแก้ปัญหา เหมือนกับเป็นการเขียนอธิบาย เพื่อเปิดเผยหรือเฉลยคำตอบหรือแนวทางที่ถูกต้องในแต่ละประเด็นที่จะประเมินนั้น ๆ

ตัวอย่างรูบริกส์แบบเฉพาะงาน เช่น ผู้สอนกำหนดภาระงาน “การออกแบบการทดลองเพื่อแสดงว่า น้ำ แสง และธาตุอาหาร มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช” ให้ผู้เรียนปฏิบัติ ดังภาพประกอบ 6

สถานการณ์ปัญหา

ให้นักเรียนออกแบบวิธีการทดลอง เพื่อแสดงให้เห็นว่า น้ำ แสง และธาตุอาหาร มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช โดยกำหนดวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ทดลองมาให้ ดังนี้

1. ต้นไม้ปลูกในกระถาง 6 กระถาง
2. น้ำ
3. ปุ๋ย
4. ขอนตักสาร

ภาพประกอบ 6 ตัวอย่างภาระงาน “การออกแบบการทดลองเพื่อแสดงว่า น้ำ แสง และธาตุอาหาร มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช

ผู้สอนอาจสร้างรูบริกส์แบบเฉพาะงานชนิดเป็นรูบริกส์แบบองค์รวม เพื่อให้คะแนนผลงาน “การออกแบบการทดลอง

เพื่อแสดงว่า น้ำ แสง และธาตุอาหาร มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช” ดังภาพประกอบ 7

แนวการออกแบบวิธีการทดลองที่เหมาะสม

นักเรียนจะต้องแบ่งกระถางต้นไม้ออกเป็น 3 ชุด ชุดละ 2 กระถาง สำหรับใช้ในการออกแบบวิธีการทดลอง 3 สถานการณ์ ได้แก่

ชุด 1 ออกแบบวิธีการทดลองที่แสดงว่า “น้ำ” มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช

ชุด 2 ออกแบบวิธีการทดลองที่แสดงว่า “แสง” มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช

ชุด 3 ออกแบบวิธีการทดลองที่แสดงว่า “ธาตุอาหาร” มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช โดยรายละเอียดการออกแบบวิธีการทดลองในแต่ละสถานการณ์ มีดังนี้

1. ออกแบบวิธีการทดลองที่แสดงว่า “น้ำ” มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช ดังนี้

1.1 ต้นไม้ต้นที่ 1 เอาไปไว้ในที่มีแสง แต่ไม่ต้องรดน้ำ

1.2 ต้นไม้ต้นที่ 2 เอาไปไว้ในที่มีแสง รดน้ำทุกวัน วันละ 2 ครั้ง เช้ากับเย็น

1.3 สังเกตและบันทึกการเจริญเติบโตของต้นไม้ทั้ง 2 กระถางเป็นเวลา

1 สัปดาห์ (วันเวลายืดหยุ่นได้)

2. ออกแบบวิธีการทดลองที่แสดงว่า “แสง” มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช ดังนี้

2.1 ต้นไม้ต้นที่ 1 วางไว้ในที่มืด รดน้ำทุกวัน วันละ 2 ครั้ง เช้ากับเย็น

2.2 ต้นไม้ต้นที่ 2 วางไว้ในที่มีแสง รดน้ำทุกวัน วันละ 2 ครั้ง เช้ากับเย็น

2.3 สังเกตและบันทึกการเจริญเติบโตของต้นไม้ทั้ง 2 กระถางเป็นเวลา

1 สัปดาห์ (วันเวลายืดหยุ่นได้)

3. ออกแบบวิธีการทดลองที่แสดงว่า “ธาตุอาหาร” มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช ดังนี้

3.1 ต้นไม้ต้นที่ 1 วางไว้ในที่มีแสง รดน้ำทุกวัน วันละ 2 ครั้ง เช้ากับเย็น

3.2 ต้นไม้ต้นที่ 2 วางไว้ในที่มีแสง ใส่ปุ๋ย รดน้ำทุกวัน วันละ 2 ครั้ง เช้ากับเย็น

3.3 สังเกตและบันทึกการเจริญเติบโตของต้นไม้ทั้ง 2 กระถางเป็นเวลา

1 สัปดาห์ (วันเวลายืดหยุ่นได้)

ระดับคุณภาพ	ลักษณะของการออกแบบวิธีการทดลอง
3 (คะแนน)	ออกแบบและเขียนอธิบายวิธีการทดลองได้ถูกต้อง ชัดเจน ทั้ง 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช ได้แก่ ปัจจัยด้านน้ำ ปัจจัยด้านแสง และปัจจัยด้านธาตุอาหาร
2 (คะแนน)	ออกแบบและเขียนอธิบายวิธีการทดลองได้ถูกต้อง ชัดเจน เพียง 2 ปัจจัยจาก 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช
1 (คะแนน)	ออกแบบและเขียนอธิบายวิธีการทดลองได้ถูกต้อง ชัดเจน เพียง 1 ปัจจัยจาก 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช
0 (คะแนน)	ออกแบบและเขียนอธิบายวิธีการทดลองไม่ถูกต้องทั้ง 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช

ภาพประกอบ 7 ตัวอย่างรูปรีกส์แบบเฉพาะงาน

ข้อดี ข้อเสีย และสถานการณ์ที่ใช้ ของรูบริกส์แบบเฉพาะงาน (Susan M. Brookhart, 2013, Online) มีดังนี้

ข้อดี 1) สามารถพิจารณาให้คะแนนการปฏิบัติงานหรือผลผลิตจากการปฏิบัติงานได้ง่ายกว่ารูบริกส์แบบทั่วไป เพราะมีคำอธิบายที่ให้รายละเอียดที่ชัดเจนตรงกับงานที่ประเมิน และ 2) ใช้เวลาน้อยในการทำให้มีความเชื่อมั่นหรือมีความสอดคล้องของการให้คะแนนระหว่างผู้ประเมิน

ข้อเสีย 1) ไม่สามารถนำมาชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจร่วมกันให้กับผู้เรียนได้ เนื่องจากมีการอธิบายแต่ละระดับคุณภาพให้เห็นข้อมูลสารสนเทศทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับงาน สำหรับนำมาใช้ในการแก้ปัญหา เหมือนกับเป็นการเขียนอธิบายเพื่อเปิดเผยหรือเฉลยคำตอบหรือแนวทางที่ถูกต้องในแต่ละประเด็นที่จะประเมินนั้น ๆ 2) จะต้องเขียนรูบริกส์ใหม่ทุกครั้งในแต่ละงาน ทำให้ยุ่งยากและเสียเวลา และในบางสถานการณ์ก็ไม่เหมาะที่จะใช้รูบริกส์แบบเฉพาะงาน เช่น ในการทดสอบการเขียนจดหมายถึงบุคคลต่าง ๆ ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเขียนถึงใครก็ได้จากที่กำหนดให้ ซึ่งมีทางเลือกมากกว่าหนึ่ง จำเป็นต้องใช้รูบริกส์แบบทั่วไป เพราะจะต้องใช้เกณฑ์การประเมินเดียวกัน และ 3) กรณีงานที่มีลักษณะเปิดกว้างในการตอบ คำตอบที่ดีและถูกต้องไม่ได้ถูกระบุไว้ในรูบริกส์ ดังนั้นจึงไม่เหมาะที่จะใช้รูบริกส์แบบเฉพาะงาน เพราะอาจทำให้การประเมินนั้นได้ผลการประเมินไม่ดีนัก

สถานการณ์ที่ใช้ รูบริกส์แบบเฉพาะงานเหมาะที่จะใช้ในกรณีที่ต้องการเน้นการประเมินด้านความรู้ หรือเมื่อต้องการเน้นความสำคัญของความสอดคล้องในการให้คะแนนระหว่างผู้ประเมิน เพราะรูบริกส์แบบเฉพาะงาน ผู้ประเมินแต่ละคนจะให้คะแนนได้ค่อนข้างตรงกันมากกว่ารูบริกส์แบบทั่วไป

แนวทางและขั้นตอนการสร้างรูบริกส์

ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผู้สอนจำเป็นต้องออกแบบหน่วยการเรียนรู้ โดยเริ่มจากระบุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง (เป้าหมายการเรียนรู้) ซึ่งโดยทั่วไปจะต้องครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ต่อมากำหนด “หลักฐานการเรียนรู้” ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เป็นรูปธรรม หลักฐานการเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 ประเภทหลัก คือ 1) ผลผลิต (Product) ได้แก่ สิ่งประดิษฐ์ แผนภูมิแบบจำลอง คำตอบจากการประเมินรายงาน โครงงาน เป็นต้น

และ 2) ผลการปฏิบัติ (Performance) ได้แก่ การสาธิต การนำเสนอ การอภิปราย เป็นต้น (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 65) พร้อมระบุวิธีการวัดและประเมินผล รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ จากนั้นออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามลำดับ จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า ภาระงาน (Task) ที่ผู้เรียนจะต้องลงมือปฏิบัติก็คือ การสร้างหลักฐานการเรียนรู้ และผู้สอนจะต้องทำการวัดและประเมินเพื่อให้คะแนนหรือตัดสินคุณภาพที่ตัวหลักฐานการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมอบเสนอหรือสร้างขึ้น ซึ่งในขั้นตอนนี้เองที่รูบริกส์จะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการให้คะแนนผลผลิต หรือผลการปฏิบัติ (หลักฐานการเรียนรู้) ของผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจะต้องสร้างรูบริกส์ หรือปรับใช้จากที่มีอยู่ในหนังสือต่าง ๆ อย่างไรก็ดีตาม ผู้สอนควรที่จะสร้าง รูบริกส์ใช้เอง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ตามผู้เขียนเสนอไว้ต่อไป

ขั้นที่ 1 กำหนดงานที่ต้องการประเมิน

งาน (Task) ที่ต้องการประเมินในที่นี้ คือ ผลผลิตหรือผลการปฏิบัติ (หลักฐานการเรียนรู้) ที่ได้ออกแบบไว้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 กำหนดประเภทของรูบริกส์ที่ใช้ประเมินงาน ผู้สอนต้องพิจารณาว่า “งาน” ที่ต้องการประเมินนั้นมีลักษณะอย่างไร ประเมินไปเพื่ออะไร หรือพิจารณาสถานการณ์ที่ใช้นั้นเอง จากนั้นตัดสินใจเลือกที่จะใช้รูบริกส์ประเภทใด ซึ่งอาจเลือกเป็นรูบริกส์แบบทั่วไป หรือรูบริกส์แบบเฉพาะงาน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่กำหนด เมื่อเลือกได้แล้วให้พิจารณาต่อว่า จะใช้ในลักษณะเป็นรูบริกส์แบบองค์รวมหรือรูบริกส์แบบแยกส่วน ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่กำหนดไว้เช่นกัน

ขั้นที่ 3 กำหนดเกณฑ์หรือประเด็นที่จะประเมิน

ขั้นตอนนี้ถือว่ามีผลสำคัญมาก เพราะเกณฑ์หรือประเด็นที่จะประเมินที่กำหนดขึ้นนี้ จะต้องสามารถสะท้อนถึงคุณภาพเกี่ยวกับงานที่ผู้เรียนปฏิบัติ เหมาะสมกับลักษณะงานไม่ว่าจะเป็นงานประเภทผลผลิต หรือเป็นงานประเภทผลการปฏิบัติ และที่สำคัญจะต้องสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง (เป้าหมายการเรียนรู้) ในการทำงานนั้น ๆ ในกรณีที่สร้างเป็นรูบริกส์แบบแยกส่วน จะต้องกำหนด

น้ำหนักคะแนนให้แต่ละประเด็นที่จะประเมิน โดยทั่วไปนิยมให้น้ำหนักรวมเป็น 10 เช่น อาจกำหนดน้ำหนักแต่ละประเด็นตามอัตราส่วน ประเด็นที่ 1: ประเด็นที่ 2: ประเด็นที่ 3: ประเด็นที่ 4 เท่ากับ 2 : 3 : 3 : 2 เป็นต้น

ขั้นที่ 4 กำหนดจำนวนระดับคุณภาพ

ขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดจำนวนระดับคุณภาพของผลผลิตหรือผลการปฏิบัติตามประเด็นที่จะประเมิน โดยอาจเขียนเรียงลำดับตั้งแต่ “ดีมาก” ไปจนถึง “ปรับปรุง” หรือเขียนเป็นระดับคะแนนต่าง ๆ เช่น 0 1 2 3, 1 2 3 4 ตามความเหมาะสมกับลักษณะงานและวัยของผู้เรียน

ขั้นที่ 5 เขียนบรรยายคุณภาพของแต่ละระดับ

ขั้นตอนนี้ผู้สอนจะต้องเขียนบรรยายหรือพรรณารายละเอียดเพิ่มเติมว่า ระดับคุณภาพหรือคะแนนที่ได้ลดหลั่นลงไปจาก “ดีมาก” ไปจนถึง “ปรับปรุง” หรือจาก “4 ไป 3 ไป 2 และไป 1” นั้น มีคุณภาพในแต่ละระดับเป็นอย่างไร เขียนบรรยายให้ชัดเจน ใช้ภาษาที่รัดกุม เข้าใจง่าย และต้องแยกแยะให้เห็นความแตกต่างระหว่างระดับอย่างชัดเจน

ขั้นที่ 6 ทดลองและฝึกใช้รูบริกส์

ขั้นตอนนี้ผู้สอนจะนำเสนอตัวอย่าง “งาน” มาให้ผู้เรียนได้ทดลองและฝึกใช้รูบริกส์ที่สร้างขึ้น โดยตัวอย่างงานที่นำมานั้นให้มีหลากหลายระดับคุณภาพ ถ้าสังเกตเห็นว่ามีความบกพร่องตรงไหน อย่างไร ก็ดำเนินการปรับปรุงให้เหมาะสม เป็นที่ยอมรับร่วมกัน

ขั้นที่ 7 จัดทำเป็นเครื่องมือการให้คะแนนที่สมบูรณ์

หลังจากปรับปรุงแก้ไของค์ประกอบต่าง ๆ ของรูบริกส์แล้ว ผู้สอนจะต้องจัดทำเป็นเครื่องมือการให้คะแนนที่สมบูรณ์สำหรับนำไปใช้จริงต่อไป ส่วนในกรณีที่สร้างเป็นรูบริกส์แบบแยกส่วน ผู้สอนอาจต้องสร้างเกณฑ์ตัดสินคุณภาพรวมประกอบด้วย

บทสรุป

รูบริกส์ คือ ชุดของเกณฑ์ที่ออกแบบอย่างสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการให้คะแนนการปฏิบัติงานของผู้เรียน โดยมีการแยกแยะและอธิบายคุณภาพของเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจนในแต่ละระดับคุณภาพ รูบริกส์มี องค์ประกอบสำคัญ คือ เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ และการบรรยายคุณภาพของแต่ละระดับ ในกรณีเป็นรูบริกส์แบบแยกส่วน จะเพิ่มน้ำหนักคะแนนให้แต่ละเกณฑ์

รวมทั้งสร้างเกณฑ์ตัดสินคุณภาพรวม รูบริกส์มีความเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับนำมาใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ผู้เรียนสามารถใช้รูบริกส์ในการวางแผน สะท้อน และประเมินตนเอง และผู้สอนสามารถใช้รูบริกส์เพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้เรียน รวมทั้งช่วยให้สามารถตั้งความคาดหวังได้อย่างชัดเจน

การแบ่งประเภทของรูบริกส์แบ่งได้ 2 ลักษณะ ลักษณะแรกแบ่งเป็นรูบริกส์แบบองค์รวม กับรูบริกส์แบบแยกส่วน และลักษณะที่สองแบ่งเป็นรูบริกส์แบบทั่วไป กับรูบริกส์แบบเฉพาะงาน โดยที่รูบริกส์แบบองค์รวม สร้างขึ้นเพื่อให้คะแนนการปฏิบัติงานของผู้เรียนในภาพรวม โดยจะนำเอาทุกเกณฑ์หรือทุกประเด็นที่จะประเมิน มาเขียนอธิบายไปพร้อม ๆ กัน ในแต่ละระดับคุณภาพ ในขณะที่รูบริกส์แบบแยกส่วน สร้างขึ้นเพื่อให้คะแนนการปฏิบัติงานของผู้เรียนแยกแยะตามเกณฑ์หรือประเด็นที่จะประเมิน รูบริกส์แบบทั่วไป สร้างขึ้นโดยใช้เกณฑ์หรือประเด็นที่จะประเมินกว้าง ๆ เพื่อให้สามารถใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานของผู้เรียนได้หลายงาน โดยที่งานเหล่านั้นจะต้องอยู่ในกลุ่มเดียวกัน หรือมีลักษณะของงานที่คล้ายกัน ในขณะที่รูบริกส์แบบเฉพาะงาน สร้างขึ้นโดยมีเป้าหมายเพื่อประเมินเฉพาะงานใดงานหนึ่งที่มอบหมายให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเท่านั้น

ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรสร้างรูบริกส์ใช้เอง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่

- 1) กำหนดงานที่ต้องการประเมิน
- 2) กำหนดประเภทของรูบริกส์ที่ใช้ประเมินงาน
- 3) กำหนดเกณฑ์หรือประเด็นที่จะประเมิน
- 4) กำหนดจำนวนระดับคุณภาพ
- 5) เขียนบรรยายคุณภาพของแต่ละระดับ
- 6) ทดลองและฝึกใช้รูบริกส์ และ
- 7) จัดทำเป็นเครื่องมือการให้คะแนนที่สมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- ไซลัน สาระ. (ม.ป.ป.). *เกณฑ์การให้คะแนน (Scoring rubrics)*. เข้าถึงได้จาก ded.edu.kps.ku.ac.th/192221/การให้คะแนน.pdf
- สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2558). *การสอนแบบ Scaffolding ตอนที่ 1*. เข้าถึงได้จาก <https://candmbsri.wordpress.com/.../การสอนแบบ-scaffolding-ตอนที่-๑/>
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *ชุดฝึกอบรมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Kay Burke. (2006). *From standards to rubrics in 6 steps: Tools for assessing student learning, K-8*. Thousand Oaks, California: Corwin A SAKE Company.
- _____. (2009). *How to assess Authentic Learning* (5th ed.). Thousand Oaks, California: Corwin A SAKE Company.
- Schreyer Institute for Teaching Excellence. (2007). *The Basics of Rubrics*. Retrieved from <http://www.schreyerinstitute.psu.edu/pdf/rubricbasics.pdf>
- Susan M. Brookhart. (2013). *How to Create and Use Rubrics for Formative Assessment and Grading*. Retrieved from <http://www.ascd.org/publications/books/112001/chapters/What-Are-Rubrics-and-Why-Are-They-Important%C2%A2.aspx>
- The Center for Advanced Research on Language Acquisition (CARLA), the University of Minnesota. (2015). *Types of Rubrics*. Retrieved from http://carla.umn.edu/assessment/vac/improvement/p_5.html
- Wikipedia, the free encyclopedia. (2016). *Rubric (academic)*. Retrieved from [https://en.wikipedia.org/wiki/Rubric_\(academic\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Rubric_(academic))